

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166

Oslo

T: 22 04 49 70

E: nso@student.no

W: www.student.no

Høringsuttalelse

Ny fagskolelov

Dato: 22.09.2017

Høringsuttalelse – Ny fagskolelov

Norsk studentorganisasjon (NSO) ønsker å takke for muligheten til å komme med en høringsuttalelse angående ny fagskolelov. I dette høringsvaret ønsker vi først å kommentere enkelte lovforslag i lovutkastet, og deretter forslag til endring i studentsamskipnadsloven. Lovforslagene kommenteres i den rekkefølgen de fremkommer i forslaget.

23.1 Ny lov om fagskoleutdanning

NSO er svært glad for å se at Kunnskapsdepartementet (KD) foreslår mange viktige og gode grep for å heve kvaliteten og styrke fagskolens egenart i sitt forslag til ny fagskolelov. Samfunnet trenger bred kompetanse for å møte morgendagens utfordringer, og NSO anser det derfor som svært positivt at det nå foreslås lovendringer for å styrke utdanningstilbud i flere deler av utdanningssystemet.

Kapittel 1 Formål og virkeområde

§ 1 Formål, andre ledd

NSO stiller seg kritisk til forslaget om å lovfeste begrepsbruken *høyere yrkesfaglig utdanning*, og støtter ikke lovfesting av denne benevnelsen. Begrepet *høyere utdanning* er ikke definert i Lov om universiteter og høyskoler (UH-loven), men brukes både i loven og dens tilhørende forskrifter. Dersom den foreslåtte benevnelsen for fagskoleutdanning blir vedtatt, vil vi sitte igjen med en betegnelse på nivå 5 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR), men uten en lovfestet betegnelse for utdanning på nivå 6-8 i samme rammeverk.

I høringsnotatet (s. 5) fremgår det videre at fagskoleutdanning skal være en «selvstendig del av høyere utdanning». NSO anser det som foruroligende at begrepet *høyere utdanning* utvides til også å omhandle utdanning på nivå 5 i NKR, og er bekymret for at dette vil føre til utvanning av begrepsbruken som i dag omhandler utdanning ved universitets- og høyskoleutdanning på nivå 6-8.

NSO mener at det må tas i bruk et begrep for fagskoleutdanning som i større grad skiller seg fra begrepet *høyere utdanning*, som er dagens betegnelse for utdanning fra NKRs nivå 6 og oppover. Med forslaget om *høyere yrkesfaglig utdanning* opplever NSO at det brukes overlappende begreper om fagskoleutdanning og høyere utdanning, og at dette er uheldig for tydeliggjøring av forskjeller mellom de ulike delene av utdanningssystemet.

Kapittel 2 Akkreditering og godkjenning av fagskoleutdanning

§ 4 Akkreditering av fagskoleutdanning, tredje ledd

NKR regulerer i dag at fagskoleutdanning skal ha et innhold og omfang som tilsvarer minimum et halvt og maksimum to års utdanning på heltid. Dette er i lovforslaget også foreslått som krav til akkreditering og godkjenning av utdanningstilbudet.

I høringsbrevet (s. 14) begrunnes unntakshjemmelen foreslått i § 4 (3) med at det er ønskelig å legge til rette for muligheten til å kunne utvide fagskoleutdanningens omfang og innhold, og at dette videre vil «bidra til å sikre at fagskoleutdanningene fortsatt kan være en selvstendig utdanningsvei også for utdanninger av inntil tre års innhold om omfang».

NSO er glad for at departementet selv påpeker at unntakshjemmelen kun vil gjelde under særlige forhold, men er skeptisk til at det åpnes for at fagskoler kan tilby treårige utdanninger når dagens benevninger i NKR begrenser seg til fagskole 1 og fagskole 2.

NSO er bekymret for at en utvidelse til treårig utdanning for fagskolestudenter vil innebære en akademisering av fagskoleutdanninger, hvor studietilbudene blir fylt opp med mer teorifaglig innhold som vil føre til at fagskolestudier blir mer lik bachelorutdanninger, og dermed ikke svarer til de spesifikke behov for relevans samfunnet har til fagskoleutdanning, slik NOKUT-rapporten om *Institusjonell dynamikk i høyere utdanning og fagskolesektoren* fra 2013 også viser¹. Det vil være uheldig om studietilbud ved fagskoler og studietilbud ved universiteter og høyskoler blir mer like. NSO ber derfor om at man ikke åpner opp for treårige fagskoleutdanninger.

Kapittel 4 Fagskolens virksomhet

§ 13 Studentorgan

NSO mener at det er positivt at regjeringen foreslår at lovens bestemmelse om fagskolestudentenes rett til å organisere seg endres, blant annet med argument om at fagskolestudentene skal få tilnærmet like lovbestemte rettigheter som universitets- og høyskolestudenter. Vi ønsker allikevel å påpeke at det i forslaget ikke sies noe om hvordan valg til et slikt studentorgan skal foregå. NSO mener det er prinsipielt viktig at det i loven legges opp til lik rett til deltakelse etter demokratiske prinsipper, og at valg til studentorganene foregår ved for eksempel urnevalg, slik det er bestemt i UH-lovens § 4-1 (2).

§ 14 Læringsmiljø

Det er viktig at lovverket legger gode nok rammer for at institusjonene kan ta ansvaret de er gitt etter intensjonene i loven. Da er det også nødvendig at formuleringene er så tydelige som mulig. I forslag til § 14 presenterer departementet en videreføring av dagens § 4 a, et lovforslag som er tilnærmet likelydende med bestemmelsene knyttet til studentenes læringsmiljø i UH-loven. NSO ønsker å påpeke at dagens formuleringer rundt studentenes læringsmiljø er for vage, og at lovverket bør presisere hva som ligger i begrepet læringsmiljø. Lovforslaget begrenser seg i stor grad til krav om det fysiske læringsmiljøet, men utelater andre viktige aspekter av studentenes læringsmiljø: de psykososiale-, digitale-, organisatoriske- og pedagogiske rammene i studiesituasjonen.

NSO mener at lovverket bør stille krav til at fagskoler og utdanningsinstitusjoner jobber aktivt, målrettet og planmessig for å fremme et godt læringsmiljø, og stille krav til at hele

¹ *Institusjonell dynamikk i høyere utdanning og fagskolesektoren*, NOKUT 2013: http://www.nokut.no/Documents/NOKUT/Artikkelbibliotek/Kunnskapsbasen/Rapporter/UA/2013/Bakken_På_Institusjonell_dynamikk_i_høyere_utdanning_og_fagskolesektoren_2013_4.pdf

kjeden i institusjonshierarkiet – fra studenter og undervisere til ledelsen og styret – må være bevisstgjort og innforstått med sitt ansvar og sine plikter for å bidra til å skape et godt læringsmiljø.

Videre mener NSO at alle studenter skal ha krav på individuell tilrettelegging uavhengig av funksjonsevne, rett til medvirkning og et godt psykososialt læringsmiljø på lik linje med det arbeidstakere har krav på etter arbeidsmiljølovens kapittel 4. Lovverket bør derfor stille krav til at fagskolene har et rapporteringssystem som inkluderer både det fysiske og psykososiale læringsmiljøet, retningslinjer som sikrer rett til vern, samt håndteringsmekanismer dersom tilfeller av mobbing, trakassering og annen utilbørlig opptreden skulle inntreffe.

For at Arbeidstilsynet skal kunne føre tilstrekkelig kontroll med læringsmiljøet, slik det foreslås i forslag til § 14 (5), må lovverket tydeliggjøre hvilke deler av det psykiske og psykososiale læringsmiljøet som skal være gjenstand for tilsyn. Det bør også stilles krav til studentrepresentasjon under Arbeidstilsynet sine tilsynsrunder.

Studenter ved både universiteter og høyskoler og ved fagskoler trenger sterkere vern og en tydelig lovfesting av krav til læringsmiljø. Dette er et område hvor NSO mener at departementet må utarbeide mer konkrete lovforslag. Vi har den siste tiden sett at institusjoner i høyere utdanning ikke er i stand til å håndtere saker om for eksempel seksuell trakassering. Som studenter i høyere utdanning opplever vi at dette er problemstillinger som ikke tas alvorlig nok av institusjonene, og at det må sterkere føringer til overfor institusjonene. Vi har ingen grunn til å tro at tilstanden er annerledes for studenter ved fagskoler.

§ 16 Innholdet i utdanningen

NSO legger til grunn at det norske utdanningssystemet ikke skal bestå av sektorer som er lik hverandre, og mener at det ikke er hensiktsmessig at flere gjør det samme. Hver del av utdanningssystemet må ha en særegen funksjon. Dette fordi det vil være ineffektivt om ulike deler som er regulert av ulike lover, ulike kompetanseformål og ulike koblinger til arbeidslivet driver den samme virksomheten.

I Meld.St. 9 (2016-2017) heter det at betegnelsen *fagskolepoeng* er med på å synliggjøre egenarten til fagskoleutdanningene, og bidra til å tydeliggjøre sektoren ovenfor arbeidslivet. NSO stiller seg derfor undrende til at det i lovforslaget foreslås å endre begrepet *fagskolepoeng* til *studiepoeng*.

I høringsbrevet (s. 25) understrekes det videre at en endring av betegnelse ikke vil gi en automatisk rett til å få godkjent utdanning som en del av høyere utdanning på nivå 6-8 i NKR. NSO mener at man ikke styrker egenarten til fagskolene ved å bruke betegnelser hentet fra en annen del av utdanningssystemet, og at en navneendring vil i praksis kun vil føre til to typer studiepoeng som ikke er compatible med hverandre. NSO mener at denne type kosmetisk navneendring ikke samsvarer med regjeringens egne argumenter for å styrke fagskolenes egenart.

Dersom begrepet studiepoeng får to ulike betydninger er vi redd det kan føre til forvirring for både studenter og for arbeidslivet. NSO kan ikke tillate en situasjon hvor studentene er i tvil om hva slags type utdanning de har valgt fordi at de uansett er forespeilet studiepoeng. Det er derfor viktig at fagskoler og fagskoleutdanninger utvikles som noe som skiller seg tydelig fra både videregående utdanning og universitets- og høyskoleutdanning.

NSO vil på det sterkeste oppfordre regjeringen til å beholde betegnelsen *fagskolepoeng* for fagskoleutdanningene, og unngå misvisende bruk av betegnelser for syns skyld. Fokuset bør heller ligge på de tiltak som er foreslått for reell kvalitetsheving i fagskolene, samt godt faglig vurderte overgangsordninger til universiteter og høyskoler.

§ 17 Grader

NSO stiller seg positiv til innføring av betegnelsen *fagskolekandidat*, og mener at en beskyttet grad for fagskoleutdanningene kan virke positivt for å synliggjøre og heve statusen til denne type utdanning på en bedre måte enn i dag.

Kapittel 5 Studenters rettigheter og plikter

§ 25 Vurdering av skikkethet

Skikkethetsvurdering er ved enkelte utdanninger et viktig virkemiddel for å sikre at utdannede kandidater egner seg for å utøve yrket de utdanner seg til på en trygg og tilfredsstillende måte. Det er imidlertid også viktig at studenter er sikret et godt rettsvern dersom en sak om skikkethet skulle oppstå.

For å sikre at studentenes rettigheter blir ivaretatt, mener NSO at det ikke er tilstrekkelig at studenten det er rettet sak mot kun skal ha rett til å uttale seg før det fattes vedtak, slik det foreslås i § 25 (4). Studenter som er gjenstand for skikkethetsvurdering må ha anledning til å uttale seg før det fattes vedtak, og må også ha rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson etter at sak om skikkethet er reist. NSO mener at utgiftene til dette skal dekkes av fagskolen, som tilsvarende rettighetene til studenter ved universiteter og høyskoler i UH-lovens § 4-10 (5).

I høringsnotatet argumenteres det for lovendringene med at utestengelsesperioden må heves fra tre til fem år, tilsvarende det som er gjeldende i UH-loven. NSO er overrasket over at det i lovforslaget ikke også foreslås at det skal være en skikkethetsnemnd ved fagskoler. Vi mener skikkethetsnemnda er helt nødvendig for å behandle skikkethetssaker da et vedtak i en sak om skikkethet krever helt annen kompetanse enn de krav som stilles til representantene i et institusjonsstyre, ref. § 7 i *Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning*. Vi reagerer også på at det i lovforslaget ikke er inkludert noe om studentenes rett til juridisk bistand.

NSO mener at det bør stilles krav til at fagskolene har på plass en egen nemnd som skal behandle saker om skikkethet. Det er uheldig at det i lovforslaget legges opp til at styret er første og eneste instans som skal behandle saker av en slik karakter.

NSO mener også at det i fagskoleloven bør inkluderes registrering i Register for informasjonsutveksling om utestengte studenter (RUST). Dette forutsetter imidlertid krav til sterkere vern av studenter som blir gjenstand for skikkethetsvurdering enn det som ligger i lovforslaget i dag, samt opprettelse av skikkethetsnemnd.

Studentenes representasjon i formelle organer

Fagskolestudenter bør ha rett til representasjon i alle kollegiale organ som tildeles beslutningsmyndighet, og NSO mener derfor at fagskolestudenter skal ha rett på minimum 20% representasjon i likhet med bestemmelsene i UH-lovens § 4-4. Studentene er avgjørende pådrivere for utvikling av egen utdanning, og dermed en nøkkel for å gjøre utdanningene bedre.

23.2 Endring i samskipnadsloven

NSO stiller seg positiv til å åpne opp for at fagskoler skal ha rett til å melde seg inn i en studentsamskipnad, og ønsker å påpeke at dette bør forbli en rett og ikke en plikt. Det er fagskolene selv som kan vurdere hvorvidt sine studenter vil kunne dra nytte av et slikt medlemskap.

Videre er NSO opptatt av at denne åpningen på ingen måte skal gå ut over dagens velferdstilbud i form av manglende administrative og økonomiske ressurser.